

STELLA MARIS

SJØFORSVARETS
MUSIKKORPS

INGAR BERGBY
– CONDUCTOR

*Marches from Sea
& Shore*

LAWO
CLASSICS

THE ROYAL NORWEGIAN
NAVY BICENTENNIAL
2014

TIL LYKKE MED JUBILEET!

Det er en stor glede for meg å kunne presentere Sjøforsvarets jubileumsplate – innspilt av Sjøforsvarets musikkorps – på Sjøforsvarets hovedbase.

Siden vi i år kan feire Sjøforsvarets 200-årsjubileum, fant jeg det helt naturlig å markere dette med en jubileumsplate, som inneholder noen av verdens flotteste marsjer. Marsjmusikken bringer oss tilbake til militærmusikkens primærfunksjon, og passer derfor svært godt i et jubileumsår. Det ypperste fra Sverige, Storbritannia, Tyskland, Tsjekkia, USA og selvsagt Norge blir presentert i tur og orden. Ikke minst blir Generalinspektørens bestilling av en jubileumsmarsj presentert. Spesielt hyggelig er det at den nye marsjen er komponert av korpsets egen Svein Henrik Giske.

Jeg er sikker på at denne platen vil falle i smak blant marsjentusiaster og alle andre som setter pris på god musikk. Nytt tonene fra noen av våre fremste utøvere – både i jubileumsåret og i årene som kommer!

Bernt Grimstvedt
Kontreadmiral
Generalinspektør for Sjøforsvaret

ANNIVERSARY CONGRATULATIONS!

It is a distinct pleasure for me to be able to introduce this anniversary album of the Royal Norwegian Navy – recorded by the Norwegian Navy Band Bergen at the Royal Norwegian Navy's main base.

In view of the fact that we are this year celebrating the 200th anniversary of the Royal Norwegian Navy, it seems fully appropriate to mark the occasion with an anniversary album presenting some of the world's most magnificent marches. March music takes us back to military music's primary function and is thus most suitable for an anniversary year. The very best marches from Sweden, Great Britain, Germany, the Czech Republic, the USA, and, of course, Norway, are presented here in turn, including, not least, an anniversary march commissioned by the Inspector General. It is especially gratifying that the new march was composed by the band's own Svein Henrik Giske.

I am certain that this recording will be to the liking of both march enthusiasts and everyone who appreciates good music. Enjoy this performance by our finest musicians – in this anniversary year, and in the years to come!

Bernt Grimstvedt
Rear Admiral
Inspector General Royal Norwegian Navy

SJØFORSVARETS 200-ÅRSJUBILEUM 2014

Året 2014 er i dobbelt forstand et jubileumsår for Sjøforsvaret. Ikke bare skal Grunnlovens 200 år markeres, men kanskje enda viktigere for Sjøforsvaret er at det i 2014 også er 200 år siden Norges selvstendige sjøforsvar ble opprettet. Datoen var 12. april 1814. Et slikt jubileum må selvsagt markeres.

Årene fra 1807 til 1814 representerer et av de viktigste periodeskifter i Norges historie. Før 1807 var Norge en del av kongeriket Danmark-Norge, helt og holdent styrt fra København. Etter 1814 var vi en selvstendig stat, selvstyrt – riktig nok i union med Sverige.

Mot slutten av 1300-tallet døde den norske kongeslekten ut, og Norge kom i union med Danmark og Sverige i den såkalte Kalmarunionen i 1397. Etter at unionen tok slutt i 1523, fortsatte Norge å være underlagt Danmark. Alle beslutninger som omhandlet Norge, ble tatt av kongens råd i København, og deretter gjennomført av danske embetsmenn i Norge. På begynnelsen av

1800-tallet raste Napoleonskrigene i Europa, og Danmark-Norge klarte å holde seg nøytrale til å begynne med. Men den dansk-norske krigsflåte var sterk, og England fryktet at denne maktfaktoren skulle settes inn i striden på Napoleons side. I et forsøk på å hindre en uønsket utvikling førte derfor den engelske admiral Nelson i 1807 sine krigsskip inn på Københavns red, lå der i flere dager og bombarderte byen, og senket og kapret praktisk talt hele den dansk-norske krigsflåten.

Etter dette "flåteranet på Københavns red" kom Danmark-Norge med i krigen på Napoleons side. England svarte med blokade av Danmark og Norge, og vi opplevde uår og nød i landet vårt. Det er fra denne tiden Ibsen henter inspirasjon til sitt dikt *Terje Vigen*, historien om den fattige fiskeren som ror til Danmark for å kjøpe korn til sin lille familie, og på hjemveien blir oppbragt av en engelsk fregatt. Han tas til fange og settes i engelsk "prison" så lenge krigen varer. Etter dette ble det bygget nærmere 100 kystfort langs norskekysten, fra svenskegrensen til Trøndelagene. Eikeskogene på Sørlandet var snart uthogd, men stein fantes det nok av i Norge. Høsten 1813 taper Napoleon for sine fiender i slaget ved Leipzig, og vinteren 1814 inngår seierherrene Sverige og England en fred med Danmark hvor Danmark forplikter seg til å avstå Norge til Sverige, som erstatning for Finland som Sverige tapte til Russland noen år tidligere, i 1809. Danmark beholder imidlertid de gamle

norske områdene Færøyene, Island og Grønland, og dermed gikk siste rest av Norgesveldet tapt for Norge. Landområder som i tidens løp var blitt overtatt av den skotske, engelske, danske og svenske kongen: Isle of Man, Hebridene, Orknøyene, Shetland, Færøyene, Island, Grønland, Jämtland, Härjedalen, Idre og Bohuslän.

Den danske prins Christian Frederik, som var stattholder i Norge, samlet en del norske stormenn på Eidsvoll, og der blir man enige om å kalle sammen en nasjonalforsamling senere på året for å ta stilling til den nye situasjonen for landet. I april møtes så 112 utsendinger fra hele landet, og i løpet av noen uker vedtar de en ny grunnlov for Norge, den 17. mai 1814. I §1 heter det: "Kongeriget Norge er et frit, selvstændigt, udeleligt og uafhængeligt Rige. Dets Regjeringsform er indskrænket og arvelig monarkisk." Følgelig gjør forsamlingen en ting til: de velger en ny konge for Norge, den danske prinsen Christian Frederik. Noe av det første han gjør som konge, er å komme ut til Kaholmene og styrke befestningen her, idet han uttaler at "Kaholmene er nøkkelen til forsvaret av Christiania". Nordmennene regner med at svenskene vil reagere på de norske forsøkene på å erklære seg uavhengige.

Det ble etablert fremskutt krigsvakt i Drøbaksundet støttet av rokanonbåter. Med trusselen også fra den svenske flåte ble Drøbaksundet på

nytt befestet i 1814. Sekondløytnant Balthazar Nicolai Garben ble sendt til Drøbaksundet for å lede oppførelsen av tre nye batterier etter løytnant Hans Nissens croquiser. De ble oppført som skanser av tømmer, jord og stein, ett på Søndre Kaholmen for seks kanoner, ett på Husviktangen for fire kanoner og ett på Nesset på Hurumlandet for tre kanoner. Kaliberet var 18 pund, ca. 14 cm. Til Kaholmens batteri ble det bygget et vakthus av tømmer, et kruttmagasin og en ovn for gløding av kuler. Den svenske kronprinsen, Karl Johan, gikk til angrep på Norge, hovedsakelig i Østfold. En kort krig raste og endte med fullstendig svensk seier. Dette skulle bli Sveriges siste krig. Kaholmene kommer heller ikke denne gang i strid. Ved våpenstillstanden i krigen mellom Norge og Sverige var alle 13 kanonene på plass, men festningsverkene ble nedlagt og skytset returnert til Akershus arsenal i slutten av året 1814.

I august 1814 undertegnes en fredsavtale i Moss (Mossekonvensjonen), og Norge inngår en personalunion med Sverige, hvor den svenske kong Karl XIII blir konge i Sverige og Norge. Sverige aksepterte den nye norske grunnloven, kun med noen mindre endringer. Således ble de to landene uavhengige i det alt vesentlige, unntatt i saker av utenrikspolitisk karakter, som skulle være Sveriges ansvar. Dermed skulle Norge nå styre seg selv.

Marinemuseet, Horten

THE ROYAL NORWEGIAN NAVY BICENTENNIAL 2014

2014 is an anniversary year for the Royal Norwegian Navy in a twofold sense. Not only does it mark the 200th anniversary of Norway's Constitution, but even more important perhaps, it is 200 years since the founding of Norway's independent navy. The date was 12 April 1814. Naturally, such an anniversary must be commemorated.

The years from 1807 to 1814 represent one of the most important transitional periods in Norway's history. Prior to 1807, Norway was part of the Kingdom of Denmark-Norway, governed entirely from Copenhagen. After 1814 we were an independent state, self-governed, to be sure, but in a union with Sweden.

Towards the end of the fourteenth century, the Norwegian line of kings died out, and in 1397 Norway was brought together with Denmark and Sweden in the Kalmar Union. When the union ended in 1523, Norway remained under Danish rule. All decisions regarding Norway were made by the King's

Cabinet in Copenhagen and implemented by Danish officials in Norway. At the beginning of the nineteenth century, the Napoleonic Wars raged in Europe, and Denmark-Norway managed to remain neutral at the outset. But the Dano-Norwegian war fleet was strong, and England feared that this force would enter the conflict as an ally of Napoleon. In an attempt to prevent this unwanted development, the English warships of Admiral Nelson laid siege to Copenhagen Harbour in 1807, bombarding the city and sinking and capturing virtually the entire Dano-Norwegian fleet.

Following this "raid on Copenhagen Harbour", Denmark-Norway entered the war on the side of Napoleon. England responded with blockades of Denmark and Norway, and we suffered famine and want in our land. Ibsen drew inspiration from this time to write his epic poem, *Terje Vigen*, the story of the poor fisherman who rowed to Denmark to buy grain for his humble family and on his way home was seized by an English frigate and held in an English prison for the duration of the war.

Approximately one hundred coastal forts were subsequently built along the Norwegian coast, from the Swedish border to Trøndelag. The oak forests in the south were soon depleted, but Norway had an abundance of stone. In the autumn of 1813, Napoleon's troops were defeated in the Battle of Leipzig, and in the winter of 1814, Denmark, in a peace settlement with the victors, Sweden and England, pledged to cede Norway to Sweden as compensation for Sweden's loss of Finland to Russia in 1809.

Denmark retained control of the Faroe Islands, Iceland, and Greenland, and thus Norway lost the last of its former dependencies. Over the course of time, the kings of Scotland, England, Denmark, and Sweden took control of the following regions: the Isle of Man, the Hebrides, the Orkney Islands, the Faroe Islands, Iceland, Greenland, Jämtland, Härjedalen, Idre, and Bohuslän.

The Danish prince, Christian Fredrik, who was Governor-General of Norway, assembled a number of prominent Norwegian citizens at Eidsvoll. They agreed to convene a constituent assembly later in the year to assess the new situation. The 112 delegates from throughout the land met in April, and after several weeks of discussion they adopted a new constitution for Norway on 17 May 1814. Article 1 reads: "The Kingdom of Norway is a free, independent, indivisible and inalienable realm. Its form of government is a limited and hereditary monarchy." Accordingly, the assembly did one more thing: It elected Christian Fredrik to be Norway's new king. One of his first acts was to visit Kaholm island, where he called for the fortification of the fortress, saying that the island was the key to the defence of Christiania (now Oslo). The Norwegians assumed, of course, that the Swedes would react to Norway's efforts to declare independence.

Military watches supported by rowed gunboats were posted in Drøbak Sound, which was now re-fortified in 1814 to defend against an attack by the Swedish fleet. Second Lieutenant Balthazar Nicolai

Garben was sent there to oversee the construction of three new batteries based on sketches made by Lieutenant Hans Nissen. They were built as bulwarks of timbers, earth, and stone – one for six cannons at Søndre Kaholmen, another for four cannons at Husviktangen, and yet another for three cannons at Neset on Hurumlandet Peninsula. The calibre of the cannons was 18 pounds, or ca. 14 cm. The battery at Kaholm included a wooden sentry house, a gunpowder magazine, and an oven for heating the cannonballs. The attack against Norway launched by Swedish Crown Prince Carl Johan was confined for the most part to Østfold. A short war raged and ended with a total Swedish victory. It was to be Sweden's last war. The fortress on Kaholm played no part in this conflict. When hostilities ended between Norway and Sweden, all thirteen cannons were in place, but the fortifications were soon dismantled and the artillery returned to Akershus arsenal at the end of 1814.

In August 1814 a ceasefire agreement was signed in Moss (The Convention of Moss), and Norway and Sweden entered into a personal union in which the Swedish King, Charles XIII, became King of Sweden and Norway. Sweden accepted Norway's new Constitution with a few minor amendments. Hence the two countries became independent in all essential respects, with the exception of matters of foreign affairs, which remained Sweden's responsibility. Norway could now govern itself.

The Royal Norwegian Navy Museum, Horten

MARSJEN OG SJØFORSVARET

Siden mennesket er den eneste dyreart som er i stand til å bevege seg i takt etter musikk, har marsjen som musikkform hatt en stor historisk betydning, ikke minst innenfor det militære. "En armés styrke tredobles ved hjelp av marsjmusikk", sa en kjent feltherre. "Alle liker marsjer, men ingen vil vedkjenne seg det," er også et utsagn.

Sjøforsvaret har gjort det beste de kan gjøre for å markere sitt 200-årsjubileum ved at Sjøforsvarets musikkorps spiller inn marsjer som avspeiler det meste av historien innenfor sitt område. En marsj er et musikkstykke i fast form basert på lett kjennelige melodier og motmelodier bygget på 8-taktsperioder i to- eller firedelt rytme. Fram til ca. 1815 var marsjene i to deler, etter det fikk de en triodel, gjerne i kontrast til de foregående.

Oscar Borg var en av de fremste komponistene innen denne genren i det som kalles gullalderen i norsk militærmusikk, ca. 1870–1940. Han var ubestridt den mest berømte i egenskap av dirigent for Første brigades musikkorps i Halden fra 1881 og fram til 1918. I 1913 fikk han i oppdrag å skrive en marsj til åpningen av Den Norske Amerikalinjes rute fra Norge til New York. Den 4. juni 1913 seilte *DS Kristianiafford* fra hovedstaden via Kristiansand, Stavanger og Bergen for aller første gang med i alt 1200 passasjerer. Det var av meget stor betydning

for Norge som nasjon å få en fast forbindelse med USA. Med på den første ferden fram til Bergen var Kong Haakon, regjeringen og medlemmer av Stortinget. Det var et folkehav på kaia utenfor Akershus, med full salutt og Oscar Borgs korps med marsjen *Amerika-Norge*. Dette er en av Borgs mest utarbeidede marsjer som bygger på to temaer; den norske og amerikanske nasjonalsangen. De to sangene presenteres i åpningen i staselig 12/8-takt innvevd i hverandre. Etter hvert kommer den vanlige 6/8-takten med stadig innslag fra de to nasjonalsangene. Triodelen består av en nokså oppfinnsom variant av *The Star-Spangled Banner*.

DS Kristianiafford fikk en nokså trist skjebne da hun etter en navigasjonsfeil grunnstøtte og sank utenfor Newfoundland den 15. juli 1917, heldigvis uten tap av menneskeliv.

I 1916 feiret man 200-årsjubileum for slaget i Dynekil der den norske sjøhelt Peter Wessel lurte svenskene trill rundt i den trange fjordarmen. De hadde sendt forsyningsskip til de svenske soldatene som skulle innta Fredriksten under Den store nordiske krig. Peter Wessel var snarlenkt og hadde ikke så lite flaks da han forhindret Carl XII i å erobre Norge. Peter Wessel var kapteinløytnant på *Lovendals Galei* og ble samme år adlet under navnet Tordenskiold.

Borg komponerte marsjen *Tordenskiold* - en heroisk marsj, som virkelig er et stykke programmusikk med kanonskudd og dramatikk. Det geniale er at hele marsjen bygger på et enkelt militærsignal for alarm etter en forsiktig tubainnledning i kvinter.

Dette signalet går igjen i hele marsjen som overgang. Et annet typisk trekk av Borg er hans såkalte mediantrykk, et sprang til en ny toneart uten modulasjon, noe som gir marsjen en egen friskhet. Det er kanonen som avslutter denne perlen av en marsj.

Jubileumsmarsj er bestilt av Generalinspektør i Sjøforsvaret, kontreadmiral Bernt Grimstvedt til Sjøforsvarets 200-årsjubileum i 2014. Giske har ønsket å lage en tradisjonell marsj som kan brukes både på konsert og til å marsjere etter. Marsjen som sjanger har lange tradisjoner, og som oftest følger den en formmessig oppskrift som er mer eller mindre identisk. Giske har ønsket å holde seg innenfor tradisjonene, og *Jubileumsmarsj* oppsummerer mye av det han har hørt og spilt i sin tid som korpsmusikant, samtidig som han har forsøkt å sette sitt eget preg på den. Siden marsjen er bestilt av Sjøforsvaret og er tilegnet Sjøforsvarets musikkorps i Bergen, har han ønsket å gi den et visst vestlandsk og maritimt preg, blant annet ved å sitere *Mellom bakkar og berg* i bassolo-delen.

Sverige har en meget rik militærmusikkhistorie. Inntil 1950 var det på det meste rundt 50 militærkorps i Sverige med ca. 700 musikere. Dette har ført til at svenske marsjer har fått en egen klang, i og med at samtlige dirigenter, eller som det heter *Musikdirektör*, komponerte marsjer. Den mest kjente av disse er Sam Rydberg (1885–1956), som leverte ca. 70 marsjer. Han var født i Nyköping og ble musikkelev i Södermanlands regemente 14 år gammel. Musikdirektørekamen avla han i 1926 med de beste karakterer. Hans hovedinstrument

var ess-kornett, og cello som biinstrument. Han var musikkdirektør i Svea Ingenjörkår i Stockholm til han ble pensjonist i 1935. Han var musiker i mange orkestre både som trompeter og cellist. De siste årene var han notekopist og arrangør i Sveriges Radio.

Rydbergs marsjer er typisk svenske i melodikken med lett kjennelige melodier og med fremragende motmelodier i tenorstemmen. Han skrev for den svenske stambesetning med ess-kornett og tenorbasun som de mest toneangivende. *Gardeskammater* er en av de mest spilte, komponert i 1936. Marsjen forekommer i flere versjoner, og den siste ble til i 1943 da den ble antatt av oberst Allan Cyrus som regimentsmarsj til regimentet Kungl. Vaxholm kustartilleri. Denne marsjen inneholder alt som skal til for en vellykket marsj i stram takt.

Avanti per Patria ble til i 1916 som en sterkt patriotisk marsj med sangbare melodier. Den ble antatt i 1942 som regimentsmarsj til Kungliga Flottans Sjömannsskola, i dag Karlskrona örlogsskolor. Denne marsjen er også i typisk Rydberg-stil med effektfull instrumentasjon.

Victor Widquist er født i 1881, fire år eldre enn sin kollega Sam Rydberg. Han søkte seg inn på Svea Ingenjörkår i Stockholm, der han spilte tuba og fløyte med fiolin som biinstrument. Han tok musikkdirektørekamen i 1908. Siden ble han musikkdirektør i Bodens Ingenjörkår og konsertmester i orkesterforeningen i Boden. I 1925 ble det besluttet at antallet militærkorps i Sverige skulle kuttes fra 60 til 34. Widquist protesterte og pensjonerte

seg 44 år gammel, og reiste tilbake til Stockholm som musiker og komponist. Han spilte bl.a. tuba sammen med Sam Rydberg i Elitørkestern. Han var ofte med som fiolinist i diverse orkestre, også som dirigent, bl.a. i Typografiska Föreningens Orkester fra 1933 til 1952. Widquist døde 22. desember 1952. Dersom man sammenlikner Widquist og Rydberg som komponister, er Widquist mer lyrisk og med en nordisk tone mer tilknyttet den vakre svenske folkemusikken enn Rydberg, som har den militære beredskapstonen som tilhører militærbrakene. Widquist var også virksom på andre områder, som arrangør av folkemusikk og som populærkomponist. Han hadde en slager på 1930-tallet som het *Dans på logen*.

Fødebyen og hjembyen Stockholm fikk sin egen marsj, *Mälardrottningen*. Den er typisk med modulerende utspring og ikke minst glitrende treblåserkrusninger som skal skildre Riddarfjärden og innsjøen Mälaren. Tonearten i triodelen (moll, typisk for komponisten) kan ikke inneholde flere b-er, alt er fullt! Marsjen ble komponert i 1910, men ble ikke publisert før i 1950. Victor Widquists mest berømte marsj er *Under Blågul Fana*, som er Sveriges offisielle nasjonalmarsj. Hvorfor har vi ingen offisiell nasjonalmarsj i Norge?

Den tredje svenske marsjkomponisten er Ivar Widner (1891–1973). En av de virkelig store svenske marsjer er *Vår Flotta* som han komponerte i 1917 som opus 11. Den ble komponert i Boden og het *Militärmarsch*. Da Widner ble musikkdirektør for

Kungl. Flottans Musikkår i Stockholm, ble navnet *Vår Flotta*. Ivar Widner skrev mange marsjer, bl.a. en som er utgitt av Tonika og som spilles mye i Norge, *Narviksgutten*. Den ble skrevet i 1918 og er tilegnet Narvik Guttemusikkorps.

Ivar Widner var fra Västmanland og gikk inn i militærmusikken som 14-åring. Hans instrument var trompet, og musikkdirektørekseramen ble avlagt i 1915. Han startet sin karriere i Norrbottens regemente i Boden. I 1932 ble han sjef for det prestisjefylte Kungl. Flottans Musikkår i Stockholm. Han ble kjent for sine ukentlige konserter på Skansen som også ble direkte sendt i Sveriges Radio. Alt i alt skrev han 135 verk, men det er *Vår Flotta* som er det store minnesmerke over denne flotte svenske militærmusikeren.

En av de aller største marsjkomponister er tsjekkeren Julius Fučík (1872–1916). I løpet av sitt 44-årige liv skrev han 400 verk, hvorav 100 marsjer, der *Florentinermarsj* og *Gladiatorernes inntog* tilhører verdenstoppen. Han hadde en solid utdannelse fra konservatoriet i hjembyen Praha og var fagottist i mange orkestre før han i 1897 ble militærkapellmester i Sarajevo. Dette var i det store keiserriket Østerrike-Ungarn, som utgjorde halve Europa den gang. Seinere kom han til Theresienstadt i Böhmen og dirigerte konserter i Praha hver søndag med 10 000 tilhørere. Marsjen *Unter der Admirals Flagge* ble skrevet til sjøsettingen av et slagskip i den østerriksk-ungarske marine, *Viribus Unitis*, etter keiser Franz Josephs motto "Med forente krefter". Dette var et

stort skip som ble sjosatt i 1911 og senket i 1918. Det ble en kostbar marsj for keiserriket, som jo gikk i oppløsning etter 1. verdenskrig.

Det er mange musikkhistorikere som mener at marsjen slik vi kjenner den, oppsto i Tyskland rundt 1650. Den kom med tyrkerne som invaderte deler av Europa på 1300-tallet og opprettet Det osmanske riket, som også gikk i oppløsning etter 1. verdenskrig. De tyrkiske forsoldatene hadde egne orkestre med slagverk og skalmeier, som på tyrkisk het janitsjærer.

Regina-Marsch av Ernst Urbach har ingen tilknytning til marinen bortsett fra at marsjen ble antatt som defileringsmarsj for hele den svenske marinen i 1976. Før det var den *Kungliga Flottans Defileringsmarsch*. Ernst Urbach (1872–1927) var en sivil underholdningskomponist og teatermusiker med fløyte som instrument. Han ble etter hvert kjent som en fin komponist og arrangør av salongmusikk og marsjer. Den mest berømte marsjen er en verdensmarsj: *Per Aspera ad Astra*, som han skrev i 1906 som verk nr. 4. *Regina-Marsch* ble publisert i Tyskland i 1929 på musikkforlaget Regina, derav navnet. Samme året ble den *Kungl. Flottans Defileringsmarsch*.

Marsjen *Gruss an Kiel* er den eneste som er kjent av Friedrich Spohr (1830–1896). Marsjen ble til under den saksiske brigades innmarsj i Kiel under den dansk-tyiske krig i 1863. Det var den 29. desember at danskene rømte fra Kiel. I dag er den regimentsmarsj for Marine-Kommando Ost i Bun-

deswehr. Friedrich Spohr var fra Thüringen. Han var militærmusiker i Sachsen som hornist i Første saksiske infanteribrigade, et orkester som var aktivt med i krigen der Danmark og Preussen kjempet om Schleswig-Holstein. Dirigenten het Louis Pohle, og Spohr var smart nok til å gifte seg med hans datter. Denne marsjen er et fint vynesbyrd om den klassiske tyske marsj fra 1860-årene.

Komponisten Carl Latann (1840–1888) var fra samme område som Spohr. Han var militærmusiker og ble i 1872 utnevnt til dirigent for den nyopprettede Kapelle des II. Matrosendivision i Wilhelmshaven. Tyskland var blitt et keiserrike med Keiser Wilhelm I og den mektige kansleren Otto von Bismarck. Latann gjorde dette korpset til et eliteorkester på 32 musikere, og oppnådde drømmen om å få spille for keiseren.

I 1874 komponerte Latann en marsj til åpningen av en ny konsertsal i Wilhelmshaven som het Keisersalen. Marsjen ble tilegnet Det Keiserlige Admiralitets første sjef, Albrecht von Stosch. Marsjen ble svært populær og ble i 1880 antatt som *Kungl. Kronobergs Regementes Marsch* i Sverige. Triodelen i denne marsjen er litt interessant. Hovedtemaet er svært likt bl.a. Ulf Lundells *Öppna landskap*. I virkeligheten er den først opptegnet i en tysk folkevisesamling fra 1805.

Alt i alt skrev Latann ca. 250 verk, inkludert Ouverturner, karakterstykker og annen salongmusikk. En annen berømt marsj er *Frei Weg!*

I 1895 ble Wilhelm Zehle ansatt som trompeter i II. Matrosendivision i Wilhelmshaven. Han var født i Preussen i 1876 og ble fort solist med korpset. Han var også viskapellmester og fikk tid til komponering. Han fikk etter hvert for vane å vinne en konkurranse om nye marsjer som det engelske forlaget Boosey & Hawkes holdt fra år 1900. I 1901 vant han med marsjen *Army and Marine*. Året før fikk han annen pris med marsjen *Viscount Nelson*. I 1906 fikk han en ny førstepris for *Wellington*, og i 1908 gikk førsteprisen til hans marsj *Trafalgar*. Uten denne konkurransen ville nok flere av disse marsjene vært upubliserte. Et lite aber er jo at de fikk den britiske militærkorpsbesetningen uten tenorhorn og med saksofoner. De engelske titlene skyldes vel også forlaget. I 1903 forlot Zehle korpset for å bli funksjonær i den sivile havneadministrasjonen i Wilhelmshaven. Han døde samme året som Sam Rydberg, Hermann Blankenburg og Henry Fillmore – og det var i 1956.

En av de fineste marsjkomponistene er engelskmannen Kenneth J. Alford. Bak dette pseudonymet skjuler seg Frederick Joseph Ricketts. Han skrev i alt 18 marsjer, alle med en slik kvalitet at han kan kalles en marsjkonge. Han var født 21. februar 1881 som fjerde barnet til kullhandleren Robert Ricketts og hustru Louisa, født Alford. Han ble musikkelev som 14-åring og ble bandmaster-student ved musikkskolen for forsvaret, Kneller Hall i 1904. I juni 1908 ble han bandmaster i 2nd Battalion Argyll & Sutherland Highlanders i Skottland. Så i 1927 ble han dirigent i Royal Marines Depot Band i Deal,

før han i 1930 ble major og Director of Music i Plymouth Division Royal Marines. Han gjorde dette korpset til det ledende militærkorps i Storbritannia. Han pensjonerte seg i 1944 og døde den 15. mai 1945.

Marsjen *On the Quarterdeck* ble til i 1916 etter slaget ved Jylland, der han hyller de britiske orlogsoffiserene. Quarterdeck er paradedekket reservert for offiserer. Marsjen går i svingende 6/8- takt uten noen sitater fra andre melodier. Det er det derimot i den andre marsjen *HM Jollies* som ble skrevet da han gikk inn i marinen. Marsjen er tilegnet de tre divisjonene i Royal Marines: Chatham, Plymouth og Portsmouth. Disse divisjonenes signal er marsjen bygget over. Plymouth Division i åpningen, Portsmouth Division i begynnelsen av trio og Chatham Division mot slutten. I tillegg finnes flere sitater fra andre av marinens melodier.

Kenneth J. Alfords mest kjente marsj er *Colonel Bogey*, bare med den har han oppnådd evighetens stempel.

Amerikaneren John Philip Sousa er selve marsjmusikkens ikon. Han ble født i 1854 og startet sin karriere som dirigent i US Marine Band i hjembyen Washington DC. I 1892 startet han sitt eget profesjonelle sivile korps *The Sousa Band*, som skulle bli verdensberømt. Dette orkesteret besto i nesten 40 år og er vel den musikk institusjon som har brakt mest levende musikk til et størst mulig publikum. Som komponist skrev han mye musikk for blåseorkester inkludert 137 marsjer.

Under 1. verdenskrig oppløste han *The Sousa Band* og gikk inn i den amerikanske Marine (Navy) som Lieutenant Commander, med en symbolsk lønn på én dollar i måneden. Han skulle være instruktør for alle korpse, og i alt ble 3000 mann opplært av Sousa. Han var da 62 år gammel.

Marsjen *Glory of the Yankee Navy* er fra en av hans operetter, *The Yankee Girl* fra 1909. Han skrev en feiende marsj i alle sine 15 operetter. Denne her ble tilegnet forestillingens store stjerne Blanche Ring. Dette er en av Sousas mest interessante marsjer musikalsk sett.

Marsjen *Hands Across the Sea* ble til i 1899. Den er tilegnet alle Amerikas venner i utlandet, og vi har faktisk Sousas egne ord om denne marsjen:

– Etter den spansk-amerikanske krigen var det en følelse i Europa av fiendskap mot vår republikk. Noen nasjoner synes det var galt mens andre ga oss kreditt for vår ærlige hensikt. En kveld leste jeg et gammelt skuespill der det sto: "En plutselig tanke slo meg, la oss sverge evig vennskap". Dette ga meg tittelen *Hands Across the Sea* umiddelbart.

Disse tanker har jo vært farlig aktuelle i alle de årene som har gått siden. Dette var radioreporteren Børge Lilleliens yndlingsmarsj, og midtdelen var kjenningen til sportssendingene *Over til i NRK* i mange år.

Anchors Aweigh er kjent over hele verden på grunn av amerikanske sjøkrigsfilmer. Den ble komponert i

1906 av Charles A. Zimmerman til avgangsklassen med sjøkadetter ved US Naval Academy, der Zimmerman var dirigent for korpset. Han komponerte en marsj hvert år for avgangsklassene. Det er særlig triodelen som er mye benyttet på fotballbaner og andre arrangementer. Zimmerman var født i 1862, og var dirigent for US Naval Academy Band fra 1887 til sin død i 1916. Her har marsjen fått en ny drakt av Reid Gilje.

Militærmusikkens rolle som krigsmusikk ble gjenfødt i 1991 under Golfkrigen med US Marines angrep på Irak. Store høyttalere postet melodien *The Marines' Hymn* ut over ørkenen. Denne kampsang for US Marine Corps går helt tilbake til 1805 og felttoget mot Tripoli. US Marine er en spesiell våpengren av såkalte marineinfanterister. De ble oppsatt i 1775 og fikk sitt eget korps i 1799, US Marine Band (The Presidents Own), og er i dag et av verdens ledende militær orkestre. Det er en svært patriotisk tekst: "From the Halls of Montezuma to the shores of Tripoli". Melodien stammer fra en operette av Jacques Offenbach fra 1859. Den ble arrangert i 1917 av daværende dirigent L Z Phillips. Den benyttes som avslutning på alle konserter med US Marine Band, selv om deres offisielle marsj er Sousas *Semper Fidelis*. Forsvarets egen huskomponist og arrangør Lars Erik Gudim har foretatt en modernisering av *The Marines' Hymn*.

Omtalen av Jubileumsmarsjen er skrevet av komponisten selv. Alle andre verk er omtalt av Jan Eriksen.

MARCH MUSIC AND THE ROYAL NORWEGIAN NAVY

As we humans are the only animal species capable of moving in time to music, the march as a musical form has been of historic importance, not least within the military. "An army's strength is tripled with the help of march music", a well-known general once said. "Everyone likes march music, but no one wishes to admit it," others have been heard to say.

The Royal Norwegian Navy has given its best effort to mark the 200th anniversary of its founding by engaging the Norwegian Navy Band Bergen to record march music reflecting most of its own history. A march is a piece of music in set form featuring easily recognizable melodies and countermelodies. It is based on eight-measure periods in duple or quadruple metre. Until ca. 1815, marches consisted of two parts; later a trio part was added, usually as a contrast to the preceding sections.

Oscar Borg was one of the leading composers of this genre during what often is called the golden age of Norwegian military music, from ca. 1870-1940. He was indisputably the most famous conductor of the First Brigade Band in Halden, which he led from 1881-1918. In 1913 he was commis-

sioned to write a march for the opening of the Norwegian America Line's route from Norway to New York City. On 4 June 1913 the *D/S Kristianiafford* carrying 1,200 passengers sailed for the first time from the capital via Kristiansand, Stavanger, and Bergen. It was of very great importance for Norway as a nation to have this established link with the USA. King Haakon, the Norwegian Government, and members of Parliament were along on the first voyage as far as Bergen. At the pier near Akershus Fortress there was a throng of people, a full salute, and Oscar Borg's band playing the march *Amerika-Norge*. It is one of Borg's most elaborate marches and is based on two themes: the Norwegian and American national anthems. The two melodies are introduced at the beginning, interwoven in stately 12/8 metre, which changes gradually to the usual 6/8 metre with recurring references to the two national anthems. The trio section consists of a rather inventive variant of *The Star-Spangled Banner*.

The *D/S Kristianiafford* met a tragic end on 15 July 1917, running aground and sinking off the coast of Newfoundland after a navigational error, fortunately with no loss of life.

The year 1916 marked the 200th anniversary of the Battle of Dynekil, during which the Norwegian naval hero, Peter Wessel, tricked the Swedes into entering the narrow Dynekil Fjord with their supply fleet. The vessels were on their way to Swedish soldiers sent to capture Fredriksten Fortress in the Great Northern War. That Peter Wessel succeeded

in preventing Charles XII from conquering Norway was due to his own resourcefulness and a good deal of luck. He was lieutenant-commander aboard the *Løvendals Galei* and in the year of the battle he received the name Tordenskiold in a lavish ceremony elevating him to nobleman status.

Borg composed *Tordenskiold* – a heroic march and a true piece of programme music complete with cannon volley and dramatic action. What makes the march so ingenious is that the entire piece is based on a simple bugle alarm following a cautious tuba introduction in fifths. This bugle call recurs throughout the march as a transition. Another typical Borg feature is the jump to a new key without modulation, which lends the piece a distinct freshness. This gem of a march closes with the cannon.

Jubileumsmarsj was commissioned by the Inspector General of the Navy, Rear Admiral Bernt Grimstedt, for the 200th anniversary of the Royal Norwegian Navy in 2014. Composer Giske wanted to write a traditional march that can be used both in concerts and for marching. Marches as a genre have a long tradition, and in their form they usually follow a formula that remains more or less the same. Giske has wished to keep within the tradition, and with *Jubileumsmarsj* he sums up much of what he has heard and played as a band musician, while at the same time endeavouring to leave his own mark on the piece. As the march was commissioned by the Royal Norwegian Navy and is dedicated to the Norwegian Navy Band Bergen, he has woven the

melody *Mellom Bakkar og Berg* into the bass solo part to give it a certain maritime flavour of the west of Norway.

Sweden has a very rich history of military music. Up until 1950 it had as many as 50 military bands with approximately 700 musicians. Its marches have a characteristic sound because all Swedish conductors composed marches. Most well-known among them was Sam Rydberg (1885–1956), who contributed ca. 70 marches. He was born in Nyköping and became a music pupil in the Royal Södermanland Regiment at the age of fourteen. In 1926 he passed the examination in conducting with the highest marks, and he conducted the military band of the Royal Svea Engineering Corps until his retirement in 1935. He played soprano cornet, his main instrument, and cello, his alternate instrument, in many bands and orchestras, and during the last years he served as copyist and arranger for Swedish Radio.

The melodic character of Rydberg's marches is typically Swedish, with easily recognizable melodies and splendid countermelodies in the tenor part. He wrote for standard Swedish instrumentation in which the soprano cornet and tenor valve trombone set the tone. *Gardeskamerater*, composed in 1936, is one of the most frequently played marches. It exists in several versions, the last coming in 1943, when it was selected by Colonel Allan Cyrus as the regimental march of the Royal Vaxholm Coastal Artillery Regiment. This piece contains all

the ingredients needed for a successful march in a strict tempo.

Avanti per Patria was written in 1916 as an intensely patriotic march with singable melody. It was selected in 1942 as the regimental march of the Royal Swedish Naval Academy. This march is also typical Rydberg in its effective instrumentation.

Victor Widquist was born in 1881, four years older than his colleague, Sam Rydberg. He was accepted into the military band of the Royal Svea Engineering Corps in Stockholm, where he played tuba and flute, with violin as his alternate instrument. After passing the examination for conducting in 1908, he became conductor of the military band of the Boden Engineering Corps and concertmaster of the Boden Symphony Orchestra. In 1925 the decision was made to reduce the number of military bands in Sweden from sixty to thirty-four. In protest, Widquist retired at age forty-four and returned to Stockholm, where he remained active as a musician and composer. There he played tuba in the same band as Sam Rydberg. He was active in a number of orchestras as violinist and conductor, including the orchestra of the Typographic Association from 1933 to 1952. Widquist died on 22 December 1952. Comparing Widquist and Rydberg, Widquist's compositions are more lyrical and Scandinavian in tone and more obviously influenced by Swedish traditional music than those of Rydberg, whose music is more reminiscent of a state of readiness associated with military barracks. Widquist

was also active in other areas, as arranger of traditional music and composer of popular music. He had a hit in the 1930s entitled *Dans på Logen*.

Widquist's march *Mälardrottningen* is associated with his native city of Stockholm. It is typical of his compositions with modulations and, not least, woodwind ripples meant to depict Riddarfjärden and Lake Mälaren. The key of the trio section (minor, typical for the composer) cannot abide any more B-flats, it is filled to the brim! The march was composed in 1910, but not published until 1950. Victor Widquist's most famous march is *Under Blågul Fana*, which is Sweden's official national march. Why do we not have an official national march in Norway?

The third Swedish composer of marches is Ivar Widner (1891–1973). One of the really great Swedish marches is *Vår Flotta*, which he wrote in 1917 as Opus 11. It was composed in Boden as *Militärmarsch*. When Widner became conductor of the Royal Swedish Navy Band in Stockholm, the title was changed to *Vår Flotta*. Ivar Widner wrote many marches, among them, *Narviksgutten*, published by Tonika and often played in Norway. It was written in 1918 and is dedicated to the Narvik Boy's Band.

Ivar Widner was from Västmanland and began playing in military bands at age fourteen. His instrument was the trumpet. In 1915 he passed the examination for conducting and began his career

with the Norbotten Regiment in Boden. He began conducting the prestigious Royal Swedish Navy Band in Stockholm in 1932, and he became known for his weekly concerts at Skansen, which were broadcast on Swedish Radio. He wrote a total of 135 works, but it is for *Vår Flotta* that this brilliant Swedish military musician is best remembered.

One of the all-time great composers of march music is the Czech Julius Fučík (1872–1916). Over the course of forty-four years, he wrote 400 works, including 100 marches, of which *Florentinermarsj* and *Gladiatorernes inntog* have achieved popularity throughout the world. He received an excellent musical education at the conservatory in his native city of Prague and served as bassoonist in a number of orchestras before becoming conductor of a military band in Sarajevo in 1897. This was in the time of the Dual Monarchy of Austria-Hungary, which made up half of Europe. Later, he came to Theresienstadt in Bohemia and conducted Sunday concerts in Prague with 10,000 listeners in attendance. The march *Unter der Admirals Flagge* was written for the launching of a battleship of the Austro-Hungarian Navy, christened *Viribus Unitis* after the motto of Emperor Franz Joseph, "With United Forces". It was a large ship, launched in 1911 and sunk in 1918. It turned out to be a high-priced march for the Empire, which was dissolved after the First World War.

There are many music historians who believe that the march as we know it originated in Germany

around 1650. The theory is that it came with the Turks who invaded parts of Europe in the fourteenth century and created the Ottoman Empire, which also was dissolved after World War One. The Turkish foot soldiers, called Janissaries, had their own orchestra with drums and shawms.

The *Regina-Marsch* by Ernst Urbach has no connection with the Navy apart from having been selected in 1976 as the parade march of the entire Swedish Navy. Prior to that, it had been the parade march of the Royal Swedish Navy. Ernst Urbach (1872–1927) was a flautist and a civilian composer of popular and theatre music. Over time he became known as an excellent composer and arranger of marches and parlour music. His most famous march, *Per Aspera ad Astra*, composed in 1906, is truly a world-class march. The *Regina-Marsch* was published in Germany in 1929 by the music publisher Regina, hence its name. The same year it was made the parade march of the Royal Swedish Navy.

Only one march, *Gruss an Kiel*, is known to have been composed by Friedrich Spohr (1830–1896). It was written at the time of the Saxon Brigade's entry into Kiel in 1863 in the context of the Dano-German War. The Danes abandoned Kiel on the 29th of December. Today it is the regimental march of the Navy Commando East of the German Armed Forces. Friedrich Spohr was from Thuringia. He was a military musician in Saxony, playing horn in the First Saxon Infantry Brigade, a band that was active in the war between Denmark and Prussia for

possession of Schleswig-Holstein. The conductor was Louis Pohle, and Spohr was clever enough to marry his daughter. This march is a fine example of the classical German march from the 1860s.

The composer Carl Latann (1840–1888) came from the same region as Spohr. He was a military musician and in 1872 he was appointed conductor of the newly established Second Division Band in Wilhelmshaven. Germany had become an empire under Wilhelm I and his powerful chancellor, Otto von Bismarck. Latann, who turned the band into an elite band of thirty-two musicians, eventually realized his dream of playing for the emperor.

In 1874 Latann composed a march for the opening of the Emperor's Concert Hall in Wilhelmshaven. It was dedicated to Albrecht von Stosch, the first chief of The Imperial German Navy. The march became very popular, and in 1880 it was adopted by the Royal Swedish Kronoberg Regiment. The trio part of the march is interesting, with its main theme similar to Ulf Lundell's *Öppna landskap*. It can in reality be traced to a collection of German folk songs from 1805.

Latann composed a total of ca. 250 works, including overtures, character pieces, and other parlour music. *Frei Weg* is another of his famous marches.

Wilhelm Zehle was born in Prussia in 1876. He began playing trumpet in the Second Division Band in Wilhelmshaven in 1895 and soon became

soloist. He was also assistant conductor and found time to compose. With time, his new marches were regular winners in the competition established in 1900 by the English publishing house Boosey & Hawkes. He won the 1901 competition with his march *Army and Marine*. The previous year he had been runner-up with *Viscount Nelson*. In 1906 his march *Wellington* won first prize, as did *Trafalgar* in 1908. Had it not been for this competition, a number of these marches would not have been published. A minor drawback was that they have British band instrumentation without alto horn and with saxophones. The English titles also stem from the publisher. In 1903 Zehle left the band after accepting an official position with the civilian port administration in Wilhelmshaven. He died in 1956 – the same year as Sam Rydberg, Hermann Blankenburg, and Henry Fillmore.

One of the truly great composers of marches was the Englishman Kenneth J. Alford, a pseudonym for Frederick Joseph Ricketts. He wrote eighteen marches of such quality that one can rightfully call him a king of march music. He was born on 21 February 1881 as the fourth child of coal merchant Robert Ricketts and wife Louisa, née Alford. He began studying music at age fourteen, and in 1904 he was admitted as bandmaster student to the Royal Military School of Music at Kneller Hall. In June 1908 he became bandmaster of the Second Battalion Argyll & Sutherland Highlanders in Scotland. In 1927 he assumed the position of conductor of the Royal Marines Depot Band in Deal, then in

1930 attained the rank of major and became Director of Music of the Plymouth Division Royal Marines. He made this band the leading military band in Great Britain. He retired in 1944 and died on 15 May 1945.

The march *On the Quarterdeck* was composed in 1916 as a tribute to British naval officers after the Battle of Jutland. The quarterdeck is the parade deck reserved for officers. The march is in spirited 6/8 metre and does not borrow from other melodies, as does his march *HM Jollies*, which was written when he began serving in the Navy. The march is dedicated to the three divisions of the Royal Marines: Chatham, Plymouth, and Portsmouth. It is based on the bugle calls of these divisions – Plymouth Division in the opening, Portsmouth Division at the beginning of the trio, and Chatham Division toward the end. In addition, it borrows from other Navy melodies.

Kenneth J. Alford's best known march is *Colonel Bogey*, which established his reputation for posterity.

The American John Philip Sousa is the very icon of march music. He was born in 1854 and began his career in his native city of Washington, D.C. as conductor of The United States Marine Band. In 1892 he founded his own professional civilian band, *The Sousa Band*, which was to become world-famous. This band existed for nearly 40 years and surely set the record for total number of

live performances and listeners. Sousa wrote many works for concert band, including 137 marches. When the United States entered World War One in 1917, Sousa disbanded The Sousa Band temporarily and was commissioned as lieutenant in the U.S. Naval Reserve, accepting a symbolic monthly salary of one dollar. He was 62 years old at the time, and during the remainder of the war he trained approximately 3,000 young bandmen.

The march *Glory of the Yankee Navy* is from one of his operettas, *The Yankee Girl*, composed in 1909. As always, he wrote a spirited march in each of his fifteen operettas. This one was dedicated to the celebrated star of the performance, Blanche Ring. It is, from a musical perspective, one of Sousa's most interesting marches.

Hands Across the Sea was written in 1899. It is dedicated to all friends of America abroad, and we have Sousa's own words explaining the origin of the title:

– After the Spanish war there was some feeling in Europe anent our republic regarding this war. Some of the nations [...] thought we were not justified, while others gave us credit for the honesty of our purpose. One night I was reading an old play and I came across this line: "A sudden thought strikes me, let us swear an eternal friendship." That almost immediately suggested the title 'Hands Across the Sea' for that composition and within a few weeks that now famous march became a living fact.

These thoughts remain as perilously persuasive today as they were at that time. The march was the favourite of popular Norwegian sports commentator Bjørge Lillelien, and for many years the middle section was the theme melody of a regular sports broadcast on Norwegian Radio.

Anchors Aweigh is known throughout the world from American naval war films. It was composed in 1906 by Charles A. Zimmerman for the graduating class of the U. S. Naval Academy, where he conducted the band. He composed a march for the graduation class each year. The trio section is often used at football games and other events. Zimmerman was born in 1862. He conducted the U. S. Naval Academy Band from 1887 until his death in 1916. This new arrangement of the march is by Reid Gilje.

The role of military music as wartime music was revived during the Gulf War of 1991. When the Marines attacked Iraq, loudspeakers blared *The Marines' Hymn* across the desert. It is the official hymn of the United States Marine Corps, with a history dating back to the campaign against Tripoli in the First Barbary War. Founded in 1775, the Marine Corps with its marine infantrymen makes up a special branch of the United States Armed Forces. The U. S. Marine Corps Band (The President's Own), established in 1799, is today one of the world's leading military bands. "From the Halls of Montezuma to the shores of Tripoli" are the opening lines of the very patriotic text. The melody is from an operetta by Jacques Offenbach

composed in 1859. It was arranged in 1917 by L. Z. Phillips, who conducted the band at the time. This piece is used to end all concerts of the United States Marine Corps Band, although the official march of the Marine Corps is the Sousa march *Semper Fidelis*. The Norwegian Armed Forces' own composer and arranger, Lars Erik Gudim, has come up with a modern arrangement of *The Marines' Hymn*.

The section referring to Jubileumsmarsjen was written by the composer himself. All other discussions of works on the recording were written by Jan Eriksen.

SJØFORSVARETS MUSIKKORPS (SFMK)

Sjøforsvarets musikkorps, tidligere Forsvarets musikkorps Vestlandet, har røtter tilbake til 1792 og holder til på Bergenhus festning i Bergen. 1. januar 2009 startet et nytt kapittel i SFMKs 216 år lange historie, da ble korpset overført fra Hæren til Sjøforsvaret, og ble fra denne dato å se i Marinens blå uniformer. Fra 1. januar 2013 ble korpset hetende Sjøforsvarets musikkorps.

Sjøforsvarets musikkorps er ett av Norges fem hjelprofesjonelle militærkorps. SFMK er et heltidsorkester bestående av 28 topputdannede musikere på høyeste profesjonelle nivå, som sammen utgjør et dynamisk og svært allsidig ensemble.

SFMK opptrer på mange arenaer både i Forsvaret og det sivile samfunn, og korpset behersker de fleste musikalske genre: tradisjonell korpsmusikk, klassisk musikk, jazz, pop, rock, folkemusikk og samtidsmusikk. Korpset har særlig innen samtidsmusikken markert seg som et av Norges aller fremste ensembler – med tallrike urfremføringer, festivaloppptredener, CD-utgivelser og ikke minst: Norsk Komponistforenings utøverpris i 2008!

Korpset er ellers et flaggskip i Vestlandets store korpsbevegelse og et forbilde for tusenvis av korpsmusikanter i alle aldrer. SFMK driver en utstrakt virksomhet for barn og unge i hele Vestlandsregionen.

Sjef i SFMK er Kommandørkaptein Lars Hind Flostrand. Produsent er Kate Augestad. Kunstnerisk leder fra 2011-2013 var Peter Szilvay. Han fikk Norsk Komponistforenings utøverpris i 2010. Prosessen med tilsetting av ny kunstnerisk leder pågår.

SFMK møter nye og spennende tider ved å bringe frem det beste av både tradisjon og innovasjon!

INGAR BERGBY – DIRIGENT

Ingar Bergby var engasjert som norsk profildirigent i Kringkastingsorkesteret (KORK) sesongen 2009/10, hvor han blant annet dirigerte alle Brahms' symfonier. Bergby er orkesterdirigent innen samtidsmusikk, opera og klassisk musikk. I perioden 2003–2008 var han tilknyttet Bergen Filharmoniske Orkester (BFO) som fast gjestedirigent med ansvar for norsk og nordisk repertoar. Han har vært sjefdirigent for Värmlandso-peran og for Värmlandso-perans sinfonietta i syv år. Videre har han vært sjefdirigent for Opera Vest og BIT20 Ensemble i 10 år.

Ingar Bergby studerte klarinett med professor Richard Kjelstrup ved Norges musikkhøgskole (NMH) og senere orkesterdireksjon med professor Karsten Andersen samme sted og med Jorma Panula i Helsingfors. Han tok diplomeksamen i orkesterdireksjon i 1991 med beste karakter. Han har mottatt en rekke priser og legater samt Statens arbeidstipend ved to anledninger.

Karrieren som profesjonell dirigent startet med samtidsmusikk da han ble sjefdirigent for BIT20 Ensemble i 1991 og Opera Vest (nå Bergen nasjonale opera – BNO) i 1993. Disse samtidsmusikkensemblene fra Bergen har internasjonal anerkjennelse og blir regelmessig invitert til musikkfestivaler og viktige konsertsaler i Europa, som blant annet Agorafestivalen ved IRCAM-senteret i Paris, Barbican Centre i London, Musikfestival Bremen, Musica Festival Strasbourg, Ultimafestivalen i Oslo og Festspillene i Bergen (FIB), med gjennomgående glimrende kritikker. Ingar Bergby har gjort en rekke CD-innspillinger og uroppføringer med disse ensemblene, og de har turnert i alle de nordiske landene, samt i England, Tyskland og Frankrike.

Siden 1994 har Ingar Bergby jevnlig blitt engasjert som gjestedirigent for alle de norske symfoniorkestrene og samtlige norske militærkorps, og har i tillegg vært sjefdirigent i Kongelige norske marines musikkorps (KNMM). Han har også hatt engasjementer i Sverige, Danmark, Island, Tyskland og Tsjekkia, både som orkester- og operadirigent. Et stort antall av disse produksjonene har blitt sendt på radio eller fjernsyn.

Bergby ble kåret til Årets utøver av Norsk komponistforening i 2010. Han mottok også KORK-prisen samme år, i kategorien etablert artist/dirigent, for framføringene av Brahms' symfonier sammen med orkestret. Prisen gis "til en etablert utøver som har bidratt til nyskapende og/eller store musikalske opplevelser med KORK".

TORSTEIN AAGAARD-NILSEN – PRODUSENT

Torstein Aagaard-Nilsen vokste opp i Kabelvåg i Lofoten. Han er utdannet ved Universitetet i Bergen og Bergen Musikkonservatorium, der han studerte trompetspill, musikkteori/komposisjon og pedagogikk. Han bor på Manger i Radøy kommune, er komponist, men jobber også som dirigent, underviser og foreleser.

På 90-tallet forsøkte han å uttrykke narrative og visuelle aspekter i sin musikk. Verkene *Fabula I og II* (1996) og *Sinfonietta* (1998) komponert for BIT20 Ensemble er gode eksempler på dette. De siste årene har han arbeidet med verk omkring begrepet/fargen blå, der trompetkonserten *Blue Phrases* (2007), sinfoniettaverket *The Season of Blue Light* (2008) og kvartetten *Blue Fragments* (2008), står sentralt.

I 2012 ble orkesterverket *Boreas Syng* urframført av Nordnorsk Opera og Symfoniorkester, noe som resulterte i en ny bestilling til verk for åpningen av "Stormen", det nye kulturhuset i Bodø. I oktober 2013 ble *The Season of Blue Light* framført av Lahti Sinfonia dirigert av John Storgårds i Helsingfors under Nordiske Musikkdager. Deler av verklisten hans er viet barn og unge, og han har vært knyttet til BIT20 sin pedagogiske satsing siden 1998.

Aagaard-Nilsen var leder for Ny Musikk avd. Bergen fra 1990 til 1994 og var bl.a. med å etablere Autunnale-festivalen i Bergen (i 1993) som senere gikk inn i den nåværende festivalen Borealis. I 1992/93 var han arrangør og komponist for de norske forsvarskorpene. I 2004 opprettet han BrassWind-festivalen, som han også er kunstnerisk ansvarlig for. To ganger har han mottatt Statens arbeidsstipend for kunstnere. I 2007 mottok han Hordaland Fylkeskommunes kunstnerstipend.

GUNNAR HERLEIF NILSEN – TEKNIKER

Gunnar Herleif Nilsen er fra Skjerstad i Bodø kommune. Han har vært tekniker og musikkprodusent ved NRK Hordaland i Bergen siden 1975. Han arbeider helst med klassisk musikk, korps- og samtidsmusikk, og har i en årrekke hatt særlig ansvar for NRKs overføringer av Bergen Filharmoniske Orkestres konserter i Grieghallen. Ved siden av sitt virke i NRK har Gunnar Herleif arbeidet med innspillinger for bl.a. BIT20 Ensemble, foruten mange korps og enkeltartister; hans liste over plateproduksjoner teller mer enn 130 utgivelser.

Samarbeidet med Sjøforsvarets musikkorps startet i 1996. Gunnar Herleif har hatt lydansvar for sju av

korpsets tidligere utgivelser: *Bergensiana*, *Concerto Grotto*, *Gloria in excelsis Deo*, *Broadway on Stage*, *Bad News from the Desert*, *Oiseaux Exotiques* og *Zvezdochka in Orbit*.

THE NORWEGIAN NAVY BAND BERGEN

The Norwegian Navy Band Bergen has roots dating back to 1792 and makes its home in Bergenhus Fortress in Bergen. The first of January 2009 marked the beginning of a new chapter in the band's 216-year history, when it was transferred from the Army to the Navy and appeared from that date in the blue uniforms of the Navy. Since 1 January 2013 the band has been known as the Norwegian Navy Band Bergen. It is one of Norway's five full-time professional military bands, comprised of 28 highly-educated, rigorously professional musicians who make up a dynamic and exceptionally versatile ensemble.

The band performs in a variety of military and civilian settings and covers a wide range of musical genres: traditional military, classical, jazz, pop, rock, folk, and contemporary. It has particularly distinguished itself in the field of contemporary music with numerous first performances of works, festival performances, CD recordings, and, not least, as recipient of the Performer of the Year Award for 2008 given by the Norwegian Society of Composers.

The Norwegian Navy Band Bergen is otherwise a flagship of the large concert band community in Western Norway and an example for thousands of band musicians of all ages. It maintains a wide range of programmes for children and young people throughout the region.

Commanding officer is Lars Hind Flostrand, Commander SG, and the producer is Kate Augestad. The artistic director from 2011-2013 was Peter Szilvay. He received the Norwegian Society of Composers' Performer of the Year Award for 2010. The process of appointing a new artistic director is under way.

As the Norwegian Navy Band Bergen enters new and exciting times, it continues to offer the best of both tradition and innovation!

INGAR BERGBY — CONDUCTOR

Ingar Bergby is an orchestra conductor with a repertoire ranging from contemporary music to opera and classical music. He conducted the complete cycle of Brahms symphonies as guest conductor of the Norwegian Radio Orchestra during its 2009-2010 season. From 2003-2008 he was associated with the Bergen Philharmonic Orchestra as permanent guest conductor responsible for the Norwegian and Scandinavian repertoire. Moreover, he was chief conductor of the Wermland Opera and opera sinfonietta for seven years, and chief conductor of Opera West and the BIT 20 Ensemble for ten years.

Bergby studied clarinet with Richard Kjelstrup at the Norwegian Academy of Music. He later studied conducting with Karsten Andersen at the same institution, and with Jorma Panula in Helsinki. He

completed his diploma in conducting in 1991 with highest honours. He has received a number of prizes and scholarships and on two occasions a prestigious government grant.

Bergby's career as a professional conductor began in contemporary music as chief conductor of the BIT 20 Ensemble in 1991 and Opera West (today Bergen National Opera) in 1993. These contemporary music ensembles from Bergen enjoy international recognition and have regularly been invited to perform at festivals and in important concert halls throughout Europe, including the Agora Festival sponsored by the IRCAM Centre in Paris, the Barbican Centre in London, the Bremen Music Festival, the Strasbourg Music Festival, the Ultima Oslo Contemporary Music Festival, and the Bergen International Festival, with glowing reviews on the whole. Bergby has been involved in a number of recordings and premiere performances with these ensembles, which have toured throughout Scandinavia, as well as in England, Germany, and France.

Since 1994 Ingar Bergby has served as guest conductor with all the Norwegian symphony orchestras and Norwegian military bands, and as chief conductor of the Royal Norwegian Navy Band. He has also had engagements in Sweden, Denmark, Iceland, Germany, and the Czech Republic as both orchestra and opera conductor. A large number of these productions have been broadcast on radio or television.

Bergby was awarded the Norwegian Society of Composers' Performer of the Year Award for 2010. The

same year he received the Norwegian Radio Orchestra Prize in the category 'Established Artist/Conductor' for his performances of the Brahms symphonies with the orchestra. The prize is given "to an established performer who has contributed to innovative and/or extraordinary musical experiences with the Norwegian Radio Orchestra".

TORSTEIN AAGAARD-NILSEN — PRODUCER

Torstein Aagaard-Nilsen grew up in Kabelvåg/Lofoten in northern Norway. He was educated at the University of Bergen and the Bergen Conservatory of Music (today the Grieg Academy), where he studied trumpet, music theory/composition, and music education. He lives as a composer in Manget/Radøy, but he is also active as conductor, tutor, and lecturer.

In the 1990s Aagaard-Nilsen endeavoured to express the narrative and visual aspects of his music, with good examples being *Fabula I and II* (1996) and *Sinfonietta* (1998) written for the BIT20 Ensemble. In recent years the concept/colour blue lies at the core of works such as his trumpet concerto *Blue Phases* (2007), his sinfonietta *The Season of Blue Light* (2008), and his quartet *Blue Fragments* (2008).

In 2012 his orchestral work *Boreas Syng* was premiered by the Arctic Opera and Philharmonic Orchestra, and this led to the commissioning of a new work for the opening of "Stormen", the new cultural precinct in Bodø. In October 2013 his work *The Season of Blue Light* was performed at the Nordic Music Days festival in Helsinki by the Lahti Symphony Orchestra conducted by John Storgårds. His list of works features a significant number of compositions for children and young people, and his efforts in the realm of music education have been closely associated with the BIT20 Ensemble since 1998.

Aagaard-Nilsen taught contemporary classical music in Bergen from 1990-1994, and in 1993 he helped to establish the Autunnale Festival in Bergen, which later became the Borealis Contemporary Music Festival. In 1992/1993 he served as arranger and composer for the bands of the Norwegian Armed Forces. In 2004 he founded the BrassWind Festival in Bergen, for which he serves as artistic director. He has twice received grants for artists awarded by Arts Council Norway, and in 2007 he was the recipient of the Hordaland County Administration artist grant.

GUNNAR HERLEIF NILSEN — SOUND ENGINEER

Gunnar Herleif Nilsen is from Skjerstad in the municipality of Bodø. He has been sound engineer and music producer for the Norwegian Broadcasting Corporation (NRK) Hordaland in Bergen since 1975. He works most often with classical, concert band, and contemporary music, and for a number of years he has been in charge of NRK broadcasts of concerts of the Bergen Philharmonic Orchestra from Grieg Hall. Besides his responsibilities with NRK, Gunnar Herleif has worked on recordings of the BIT20 Ensemble and other groups, as well as on recordings of many concert bands and individual artists. The list of his productions totals more than 130 releases.

Gunnar Herleif Nilsen's collaboration with the Norwegian Navy Band Bergen began in 1996. He has served as sound engineer on seven of the band's earlier releases, including *Bergensiana*, *Concerto Grotto*, *Gloria in Excelsis Deo*, *Broadway on Stage*, *Bad News from the Desert*, *Oiseaux Exotiques*, and *Zvezdochka in Orbit*.

KORPSETS ADMINISTRASJON // BAND ADMINISTRATION

KK LARS FLOSTRAND – KORPSSJEF // COMMANDING OFFICER
JAN RENÉ LIE – DAGLIG LEDER // MANAGING DIRECTOR
KATE AUGESTAD – PRODUSENT // PRODUCER
LT MILDE SAND – TEKNISK PRODUSENT // TECHNICAL PRODUCER
KL (P) TERJE FÆRSTAD – NOTEARKIVAR // SHEET MUSIC ARCHIVIST

PRODUKSJONSTEAM // PRODUCTION TEAM

TORSTEIN AAGAARD-NILSEN – PRODUSENT // PRODUCER
GUNNAR HERLEIF NILSEN – TEKNIKER // SOUND ENGINEER

DIRIGENT // CONDUCTOR

INGAR HEINE BERGBY

MUSIKERE // MUSICIANS

LT MOA BROMANDER – PICCOLO // PICCOLO
KRISTIN HAMMERSETH – FLØYTE/PICCOLO // FLUTE/PICCOLO
KL BENTE HAGE – OBO // OBOE
KL BJARTE KLEPPE RISENG – ESSKLARINETT // E-FLAT CLARINET
KL BENGT FLORVÅG – KLARINETT // CLARINET
PER-HARALD MØLVIG – KLARINETT // CLARINET
LT RAGNHILD VILLAND – KLARINETT // CLARINET
KL GERD MELAND – KLARINETT // CLARINET
KIM BJØRNERUD – KLARINETT // CLARINET
KL GEIR MILDESTVEIT – KLARINETT/BASSKLARINETT //
CLARINET/BASS CLARINET
LT FRODE ANTHONY RINGDAL – FAGOTT // BASSOON
KL RENÉ WIIK – ALTSAXOFON // ALTO SAXOPHONE
KL LENE MYHRE STRAND – TENORSAXOFON //
TENOR SAXOPHONE
KL BJØRN STRAND – ALT-/SOPRAN-/BARYTONSAXOFON //
ALTO/SOPRANO/BARITONE SAXOPHONE
KL CHRISTIAN HOLTEN – HORN // HORN

KL BRIT JOHNSRUD – HORN // HORN
KL ASTRID MARIE EKE – HORN // HORN
STINE NERMO – HORN // HORN
LT SVEIN HENRIK GISKE – KORNETT/ESSKORNETT/TROMPET //
CORNET/SOPRANO CORNET/TRUMPET
HENNING ANUNDSEN – KORNETT/ESSKORNETT/TROMPET //
CORNET/SOPRANO CORNET/TRUMPET
KL SISSEL GRØNLUND – TROMPET/KORNETT //
TRUMPET/CORNET
KL HANS ØYVIND LUNDE – TROMPET/KORNETT //
TRUMPET/CORNET
RUNE ALEXANDER L. TRYGG – TROMPET/KORNETT //
TRUMPET/CORNET
KL HÅVARD SANNES – TROMBONE // TROMBONE
VK SIMEN RUDI SOLBAKKEN – TROMBONE // TROMBONE
LT TORE BRYNE BERG – BASSTROMBONE // BASS TROMBONE
KL SINDRE DALHAUG – TENORBASUN/TENORHORN/TROMBONE
// TENOR VALVE TROMBONE/BARITONE/TROMBONE
LT ANN-JULIE SKARPMO – EUPHONIUM/TENORHORN // EUPHO-
NIUM/BARITONE
KL EIRIK GJERDEVIK – TUBA // TUBA
MAGNUS BRANDSETH – TUBA // TUBA
MORTEN A. NOME – KONTRABASS // DOUBLE BASS
KL SNORRE S. SVENNINGSSEN – SLAGVERK // PERCUSSION
LT HOGNE O. HOLMÅS – SLAGVERK // PERCUSSION
LT CRAIG FARR – SLAGVERK // PERCUSSION
TROND J. MADSEN – SLAGVERK // PERCUSSION
ALEKSANDER R. ULRIKSEN – SLAGVERK // PERCUSSION

TUSEN TAKK TIL MARSJENTUSIAST OVE BERNTSEN SOM ALLTID LIKE
VELVILLIG LÅNER OSS SIN SVENSK TENORBASUN AV TYPEN AHLBERG
& OHLSSON. // THANK YOU TO MARCH ENTHUSIAST OVE BERNTSEN,
WHO IS ALWAYS WILLING TO LEND US HIS AHLBERG & OHLSSON
SWEDISH MODEL TENOR VALVE TROMBONE.

1. **ARMY AND MARINE (1901)** 03:08
WILHELM ZEHLE (1876–1956)
2. **GRUSS AN KIEL (1863)** 02:11
FRIEDRICH SPOHR (1830–1896)
3. **ADMIRAL STOSCH-MARSCH/KUNGLIGA
KRONOBERGS REGEMENTES MARSCH (1874)** 02:08
CARL LATANN (1840–1888),
ARR. S. LUNDBLAD
4. **AMERIKA–NORGE (1913)
– FESTMARSJ TILEGNET DEN NORSKE
AMERIKALINJE** 03:02
OSCAR BORG (1851–1930)
5. **HANDS ACROSS THE SEA (1899)** 02:47
JOHN PHILIP SOUSA (1854–1932)
6. **UNTER DER ADMIRALS FLAGGE,
OP. 82 (1911)** 03:37
JULIUS FUČÍK (1872–1916)
7. **THE MARINES' HYMN (1859)** 03:14
JACQUES OFFENBACH (1819–1880),
ARR. BOB SHARPLES / LARS ERIK GUDIM
8. **ON THE QUARTER DECK (1916)** 03:08
KENNETH J. ALFORD (1881–1945), ARR. A. WINTER
9. **REGINA-MARSCH (1906)** 02:12
ERNST URBACH, ARR. M. RHODE
10. **FLÖTTANS SJÖMANNSSKOLAS MARSCH (1916)** 02:54
SAM RYDBERG (1885–1956)
11. **THE GLORY OF THE YANKEE NAVY (1909)** 03:13
JOHN PHILIP SOUSA (1854–1932)
12. **VÅR FLÖTTA (1917)** 03:20
IVAR WIDNER (1891–1973)
13. **H.M. JOLLIES (1929)** 02:38
KENNETH J. ALFORD (1881–1945)
14. **TORDENSKIOLD
– MARCHE HEROIQUE (1901/1916)** 02:50
OSCAR BORG (1851–1930)
15. **MÄLARDROTNINGEN (1910/1950)** 03:00
VIKTOR WIDQVIST (1881–1952)
16. **KUNGLIGA VAXHOLMS
KUSTARTILLERIREGEMENTES
MARSCH (GARDESKAMRATER) (1936)** 03:33
SAM RYDBERG (1885–1956)
17. **ANCHORS AWEIGH (1906)** 02:50
CHARLES A. ZIMMERMAN (1861–1916),
ARR. BOB SHARPLES / REID GILJE
18. **JUBILEUMSMARSJ (2014)** 04:28
SVEIN HENRIK GISKE (B. 1973), COMMISSIONED
BY THE INSPECTOR GENERAL OF THE NAVY,
REAR ADMIRAL BERNT GRIMSTVEDT,
FOR THE 200TH ANNIVERSARY OF THE ROYAL
NORWEGIAN NAVY IN 2014.

RECORDED IN THE CINEMA OF THE COMMUNITY CENTRE AT HAAKONSVERN
NAVAL STATION IN BERGEN, 15 NOVEMBER AND 18–21 NOVEMBER 2013
EXECUTIVE PRODUCER: KATE AUGESTAD
PRODUCER: TORSTEIN AAGAARD-NILSEN
BALANCE ENGINEER: GUNNAR HERLEIF NILSEN
EDITING: GUNNAR HERLEIF NILSEN
MASTERING: THOMAS WOLDEN
BOOKLET NOTES: JAN ERIKSEN
ENGLISH TRANSLATION: JIM SKURDALL
BOOKLET EDITOR: HEGE WOLLENG
COVER DESIGN: ANNA-JULIA GRANBERG / BLUNDERBUSS
ARTIST PHOTOS: EIVIND SENNESSET

